

El món està canviant: Anàlisi i prospectiva

Cap a un món pla? How flat is the world?¹⁰

La globalització s'ha ampliat durant els darrers vint anys amb la liberalització econòmica, a l'Índia i a la Xina, juntament amb el col·lapse de la Unió Soviètica i la revolució mundial de la tecnologia de la informació. En els propers 15 anys aportarà un creixement econòmic sostingut, un augment dels estàndards de vida i una major i profunda interdependència. Al mateix temps, sacsejarà profundament l'*statu quo* en quasi totes les àrees i generarà convulsió econòmica, cultural i, en conseqüència, política. El procés de globalització es pot accelerar o alenir, com va ocórrer a finals del segle XIX o principis del XX amb les guerres i la depressió global. La globalització dels anys noranta, associada a la liberalització econòmica i política, pot tenir els seus entrebancs i dependrà del progrés en les negociacions multilaterals, en les millores del govern i en la reducció dels conflictes. La lliure circulació de persones entre fronteres continuarà patint obstacles polítics i socials, malgrat la pressió de la necessitat de treballadors immigrants.

En els propers 15 anys, però, la globalització no tindrà un vessant tan occidental.¹¹ Es poden assenyalar les següents tendències:

- El major augment de la població i de la demanda de consum el 2020 tindrà lloc en els països en vies de desenvolupament i a l'Àsia, la Xina, l'Índia i Indonèsia.
- Les grans corporacions d'avui estaran disposades a distribuir, de forma àmplia, la tecnologia i a promoure el progrés econòmic en els països en vies de desenvolupament, a la vegada que s'adapten a nous entorns amb pràctiques no occidentals.
- Alhora, noves empreses en expansió estaran presents via comerç i inversió als mercats emergents.
- Els països que més s'han beneficiat de la creixent globalització calculen la manera d'obtenir més poder en els organismes internacionals i més influència en les regles del joc.
- La confluència de la globalització amb els valors americans ha fet sorgir un antiamericanisme en determinades parts del món.

Actualment, dues tercers parts de la població mundial viu en països connectats a l'economia global. Això no obstant, els beneficis de la creixent globalització, en l'horitzó 2020, no seran globals. En els propers 15 anys les distàncies s'ampliaran entre aquells països que actualment es beneficien de la creixent globalització —econòmicament, tecnològicament o socialment— i aquells que no estan connectats a l'economia global. D'altra banda, es veuran encara més aguditzades les contradiccions de la globalització.

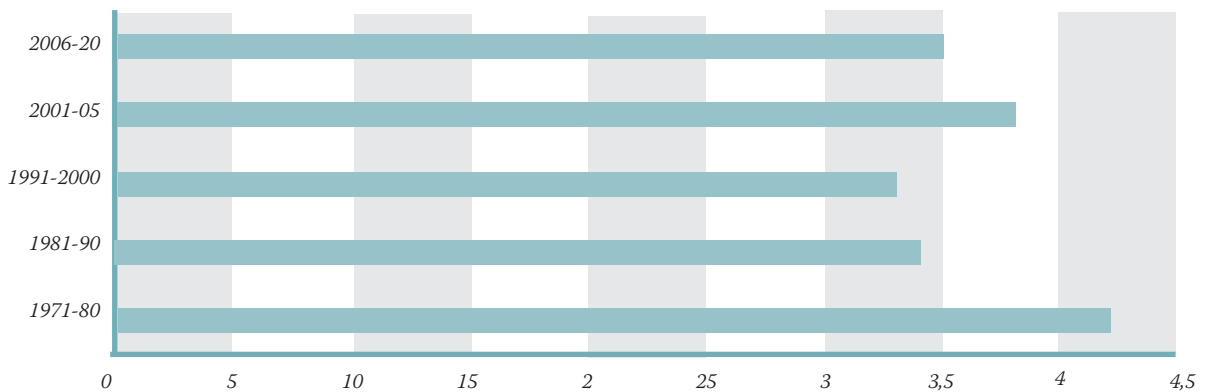
10. Thomas Friedman, best seller internacional el 2005

11. *Mapping the global future*, desembre 2004. NIC.

12. *Foresight 2020, 2006. Economist Intelligence Unit*

Es projecta que al 2020 l'economia mundial serà dues terceres parts més gran que al 2005¹². Es preveu que la taxa de creixement del PIB mundial es mantindrà als nivells dels darrers 25 anys, però hi haurà una gran diferència en el creixement entre països.

Figura 1.2 Creixement del PIB global real (% mitjana anual)

Font: Economist Intelligence Unit

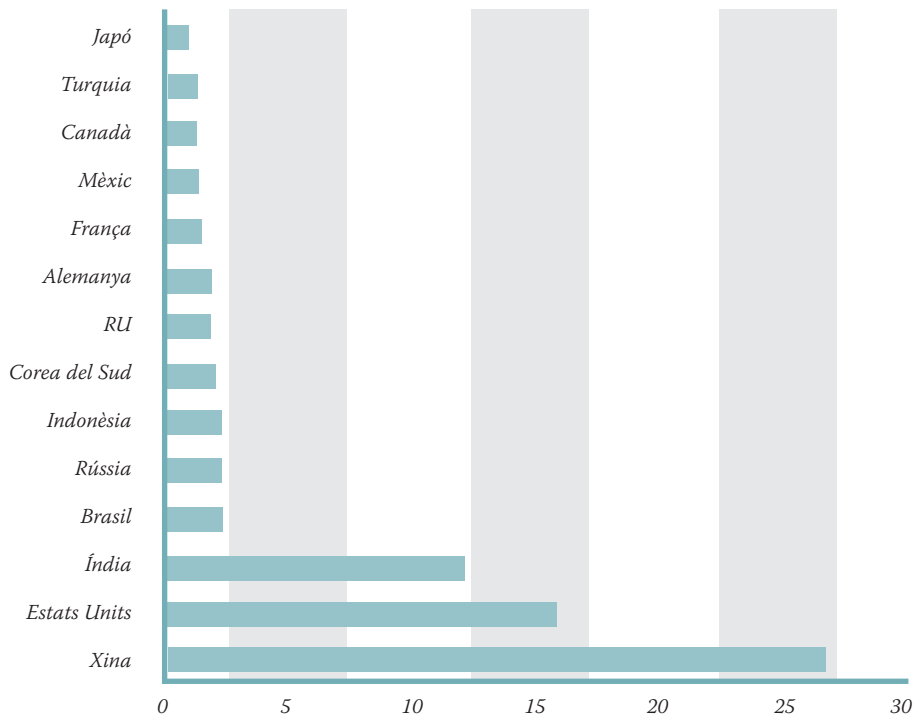
13. *Mapping the global future. Desembre 2004. NIC*

Àmplies parts del món gaudiran d'una prosperitat sense precedents i, numèricament, una vasta classe mitjana es generarà per primer cop a països de renda més baixa. Les previsions apunten cap a un creixement anual superior en els països en desenvolupament respecte als actuals països rics. Països com la Xina i l'Índia aconseguiran un major creixement econòmic que Europa i Japó, on l'envelliment de la força laboral pot inhibir el creixement. Els EUA destacaran per sobre d'altres economies desenvolupades, amb un creixement per sobre del 3% anual, comparat amb el 2,1% per a la UE 25 i menor que l'1% per al Japó, resultat de la disminució de la població en aquestes economies. Els dos països més poblats al món, la Xina i l'Índia, seran les economies que més creixeran. Però ambdós continuaran essent països pobres. El 2020 el PIB per càpita xinès serà quasi igual a la renda mitjana anual de Polònia (EIU, 2006).

Els motors de l'economia mundial l'any 2020 es preveu que siguin els EUA, la Xina i l'Índia; els tres països junts seran responsables de gairebé el 55 per cent del creixement global dels propers anys. Tal com es mostra a la figura 1-3, una dotzena de països contribuiran al creixement global cadascun d'una forma més residual.

Segons l'estudi del EIU, la Xina haurà reduït la distància en dimensió econòmica amb els EUA el 2020. Per exemple, tindrà un ampli sector tecnològic, desplaçarà a Alemanya com a principal país d'origen del turisme internacional, i fins i tot, el 2020 tindrà una flota d'automòbils més gran que la dels EUA. No obstant això, en termes de PIB per càpita la Xina no serà gaire comparable a l'economia dels EUA o d'altres països desenvolupats. Malgrat que alguns sectors esdevinguin globals, tindran encara una gran població dedicada a l'agricultura i els seus sistemes financers seran menys eficients que els dels països desenvolupats.¹³

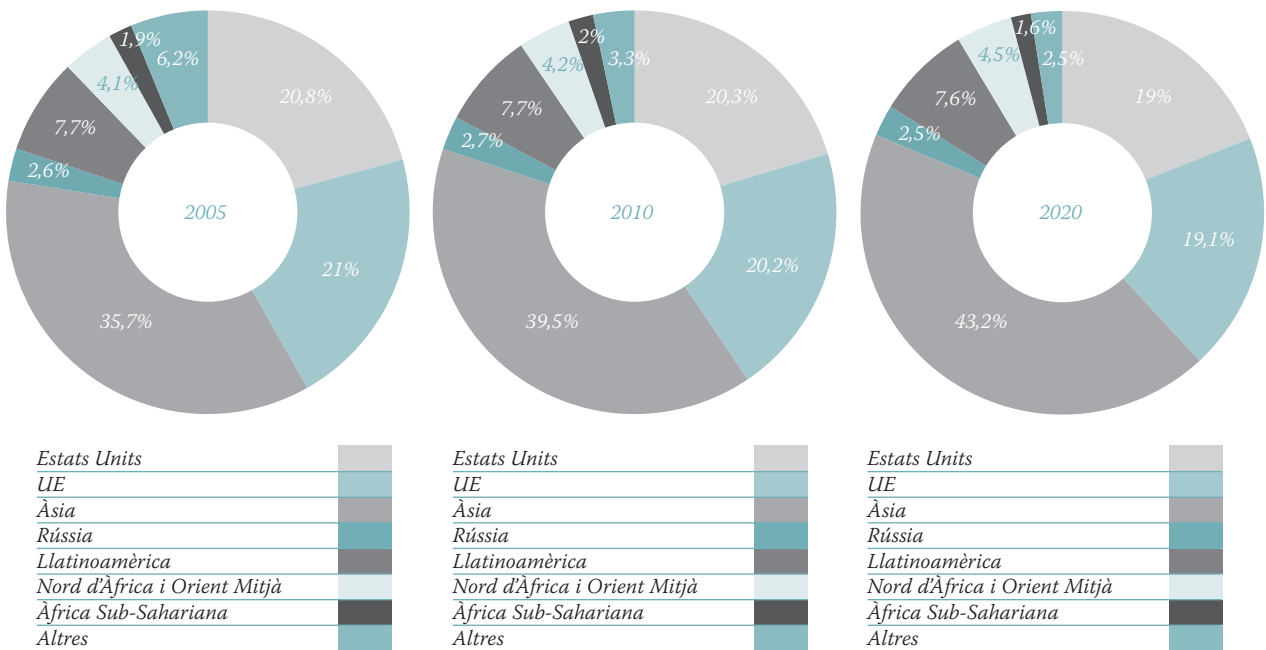
Figura 1.3 Contribució al creixement global 2006-2020 (%)

Augment del PIB real d'un país com a percentatge de l'augment global sobre el mateix període mesurat a Paritat de Poder Adquisitiu (PPA).

Font: Economist Intelligence Unit

Figura 1.4 Evolució de la participació en el PIB mundial (en PPA)

Font: Economist Intelligence Unit

14. En l'apartat 3.4 aprofundim en aquest aspecte.

15. *Les dades apuntades més amunt corresponen a l'escenari analitzat per EIU amb un 65% de probabilitats.*

16. *Mapping de global future. National Intelligence Council, desembre 2004*

La UE tindrà un creixement més lent que els EUA, conseqüent a la seva expansió territorial. La UE del 2020 abastarà probablement els països Balcans i Turquia. Està previst que Bulgària i Romania s'adhereixen el 2007 o 2008, mentre Croàcia ho farà dos anys després. L'actual UE de 25 esdevindrà probablement el 2020 la UE de 32-33 països.

A nivell mundial el PIB per càpita de la UE perdrà pes en termes relatius, conseqüència de l'absorció de nous membres més pobres. La mitjana del PIB per càpita de la UE 15 era el 70% del PIB per càpita dels EUA l'any 2000 i va caure al 65%, el 2005, causat principalment per l'ampliació el 2004, que incorporava països més pobres que els de la UE 15, i també per la debilitat de la UE en la primera meitat de la dècada. La renda mitjana de la UE 33 serà només d'un 56% de la renda dels EUA el 2020.

En aquestes dates els EUA seguiran sent la nació comercial més gran, tot i que la seva quota d'exportacions i importacions de béns i serveis descendirà lleugerament d'un 14% el 2005 a un 12% el 2020. La Xina desplaçarà Alemanya en el segon lloc i el 2020 no anirà massa enrera dels EUA. L'Índia registrarà el major avançament en el rànquing mundial, de la posició 24 a la 10, però representarà tant sols el 3% del comerç mundial.

En aquestes previsions és important tenir en compte, malgrat que les taxes de creixement de la que gaudeix la Xina actualment són molts elevades, altres països també han tingut experiències similars, (per exemple Japó, Corea del Sud i Taiwan, els quals han experimentat en el passat creixements al voltant del 10% anual en un llarg període) i en ocasions els països amb desenvolupaments ràpids han sofert sotragades i turbulències econòmiques, com el cas de Mèxic a meitat dels noranta, i el Sud-est Asiàtic a finals de la mateixa dècada, els quals han patit efectes negatius per moviments abruptes de capital. És probable que la Xina i l'Índia es poguessin trobar amb problemes similars. L'escala de l'impacte potencial té precedents i no és clar com el sistema financer internacional podria respondre.¹⁴

Tanmateix, el procés de globalització pot alentir-se per un creixent sentiment d'inseguretat econòmica i física, conseqüència de catàstrofes, terrorisme, guerres locals, conflictes regionals, noves pandèmies amb possibles efectes devastadors a l'Àfrica subsahariana, la Xina, l'Índia, Bangladesh o el Pakistan. No obstant, es considera improbable un conflicte a escala global.¹⁵

Asianització ?

L'emergència d'Àsia continuarà remodelant la globalització, donant un caire menys "made in USA" al fenomen de la globalització¹⁶. Àsia tindrà els mercats de consum amb el creixement més ràpid i amb un nombre d'empreses, que esdevenen multinacionals, més alt. Per tant, els països occidentals seran poc a poc desplaçats pel dinamisme econòmic internacional d'Àsia. Algunes dades que indiquen els analistes il·lustren aquest desplaçament:

- En termes de flux de capital, l'Àsia continuarà acumulant enormes quantitats de divises en les seves reserves internacionals. Actualment 850.000 milions de dòlars americans a Japó, 500.000 milions de dòlars a la Xina, 190.000 milions de dòlars a Corea i 120.000 milions de dòlars a l'Índia. Col·lectivament represen-

ten tres quartes parts de les reserves globals, tot i que el percentatge de tinença de dòlars disminuirà. Una cistella de divises de reserva, incloent el ien, el renminbi i les rupies probablement esdevindrà una pràctica estàndard.

- Les decisions sobre el tipus d'interès pels bancs centrals asiàtics influenciaran els mercats globals financers, incloent Nova York i Londres.
- L'emergència d'Àsia continuarà sent un pol d'atracció per a l'aplicació de tecnologia de tot el món, incloent també noves tecnologies o tecnologies líders, la qual cosa conduirà a la millora de la seva actuació en molts dels sectors. També s'anticipa que els gegants asiàtics utilitzaran el poder dels seus mercats per implantar els seus estàndards industrials, en comptes d'adoptar els estàndards promoguts per occident o els organismes internacionals.
- La creixent participació de la seva força de treball en l'economia, especialment a l'Índia, la Xina i Indonèsia, tindrà efectes importants, impulsant possiblement les migracions internes i regionals, les quals impactaran de forma important en la dimensió de les noves *megaciutats* al món, i actuarà com una variable per a l'estabilitat o inestabilitat política. Les migracions internes poden traspasar les fronteres; actualment, a la Xina, 100 milions de persones migren internament i acaben a l'exterior. Per tant, pot tenir també fortes repercussions en altres regions, com a Europa o Amèrica del Nord.
- L'expansió d'una identitat cultural asiàtica pot ser l'efecte més profund de l'emergència d'Àsia. Ja s'ha començat a reduir el percentatge d'estudiants que viatgen a Europa o a l'Amèrica del Nord, a favor del Japó i la Xina, que estan esdevenint principals pols d'atracció. Una nova identitat cultural asiàtica es pot distribuir ràpidament a mesura que la renda augmenta i la xarxa de comunicacions s'amplia.

Malgrat les reflexions anteriors, la velocitat d'aquesta "asianització" és discutible i així ho apunta *l'Economist Intelligence Unit*, que prediu que cap al 2020 el món continuarà sent unipolar, amb un pol clar que són els EUA.

Els Estats Units mantindran el lideratge

El creixement a llarg termini del producte interior brut es mantindrà a un 3 % anual. És una de les majors taxes dels països desenvolupats, comparat amb un 2% per a la UE i quasi un 1,1% per a Japó. És remarcable tenint en compte que els EUA són un dels líders tecnològics mundials i que, per tant, tenen menys oportunitats alhora d'importar tecnologia. El creixement dels EUA serà conduït per un augment de la productivitat, on hi juga un paper molt rellevant les tecnologies de la informació i comunicació, i també per l'expansió de la força laboral, perquè la població dels EUA continua creixent a una taxa relativament elevada, i en els propers 15 anys la immigració i les taxes de natalitat permetran que la població activa continuï creixent. En contrast, a la UE, tot i la immigració, s'espera que el creixement de la població activa s'alentirà i serà negativa en els propers 15 anys.

A Europa, algunes incerteses

La UE tindrà, el 2020, 600 milions de persones, la qual cosa representa un 80% més que els EUA. L'expansió s'haurà aconseguit ampliant el nombre de països que

en són membres, i la població de la UE serà lleugerament superior el 2020. L'annexió de Turquia suposaria 84 milions de persones, el 2020, o el 13,8% del total.

L'ampliació de la UE no en canviarà la seva dinàmica demogràfica. La nova Europa de l'Est està envellint molt més ràpidament que la vella Europa de l'Oest. I, tot i que la població en edat de treballar disminuirà lleugerament el 2020 (s'accelera a partir d'aquesta data), els estats europeus de l'est experimentaran una severa disminució (a una taxa de un 0,8% anual).

El creixement del producte interior brut dels països membres que van entrar el 2004 serà d'un 3,5% anual 2006-20, similar a la mitjana mundial. Lleugerament més alt serà el creixement als Balcans i Turquia, que pot arribar a un 5% de mitjana anual. Tot i que els membres de l'Est creixeran per sobre del 2% de la UE de l'Oest, continuaran les diferències. La renda mitjana per càpita dels nous membres, que el 2004 era un 50% inferior a la renda EU 15, arribarà a representar el 60% de la UE 15 el 2020. En les economies europees més grans, a diferència dels EUA el creixement de la productivitat s'ha alentit des de meitat dels anys 90. En alguns països han començat reformes laborals i fiscals. Tot i amb això, les empreses europees s'haurien de beneficiar de les millors pràctiques de les empreses americanes pel que fa a l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació.

Les perspectives de Rússia a llarg termini són ambigües. En l'aspecte positiu han millorat molt l'estabilitat política i macroeconòmica, però l'entorn empresarial és difícil. A més, Rússia té un important repte demogràfic, resultat d'una taxa de natalitat molt baixa, una cobertura sanitària deficitària i una situació potencial d'expansió de la SIDA. La població activa disminuirà dràsticament el 2020. El seu creixement anual per càpita és modest, un 3,7% anual.

El creixement asiàtic

La major part de les economies asiàtiques seguiran estant entre les que tenen un creixement més ràpid. La mitjana de creixement per a la regió 2006-2020 serà 4,9%. Aquest creixement serà conduït per l'obertura, l'augment de la productivitat, una qualitat del treball relativament alta, el desenvolupament de les TIC, i les reformes institucionals i regulatòries, tot i que aquestes últimes no segueixen sempre el millor camí. En alguns casos, sobretot al sud d'Àsia, el factor demogràfic afavorirà el creixement. La Xina creixerà una mica més lentament en el període 2006-2020, a un 6% de mitjana, de l'actual 8,7% en el període 2001-2005. Tot i aquest alentiment, l'evolució en els propers 15 anys serà impressionant. Entre les fortaleses de la Xina es troba una bona infraestructura física, un mercat de treball flexible i amb un nivell de preparació relativament alt, sense obstacles a la inversió estrangera i l'establiment d'empreses. Els grans fluxos d'inversió directa a la Xina representen un compromís a llarg termini de les empreses internacionals amb el país, i el seu ingrés a l'OMC també compromet el país a una liberalització del mercat.

La creixent integració de l'Índia en l'economia global i la seva demografia favorable gairebé asseguren que el creixement anual durant 2006-20 se situï en un 5,9%. Tot i que se n'ha parlat molt, de la importància del sector de la informació i tecnologia al país, el sector només representa una petita part del producte interior brut indi, com per arribar a esdevenir un motor de creixement a llarg termini. Aquest dependrà molt més de la modernització de l'agricultura i indústria del país.

El creixement de la tercera gran economia de la regió, Japó, és molt pobre. En els propers 15 anys, el producte interior brut creixerà un 0,7% anual.

Malgrat el creixement econòmic important dels mercats asiàtics continuaran essent països en vies de desenvolupament al 2020. El PIB per càpita continuarà representant una cinquena part del dels EUA, comparat amb una setena part que representava el 2005. Algunes economies de la regió s'equipararan o estaran a nivells pròxims al dels EUA (Singapur, Hong Kong, Taiwan), però la resta de la regió continuarà força enrera. Cal esmentar que aquestes ràtios mesuren el PIB a PPA. Si es mesura a tipus de canvi corrents, els ràtios són considerablement més baixos, tot i el creixement i l'apreciació real de la divisa en els propers 15 anys. Per exemple, el 2020, el PIB de la Xina per càpita serà una quarta part del dels EUA mesurat a PPA, però continuarà a un reduït 8% quan es mesura a tipus de canvi corrents.

17. Altres analistes, Rand Corporation, estimen uns creixements més alts per a la regió per al període 2006-2010; per exemple a la Xina entre 7% i 10%.

Amèrica Llatina.

El creixement mitjà anual d'Amèrica Llatina serà aproximadament d'un 3%, una certa millora respecte a les dècades recents, però un percentatge decebedor comparat amb altres mercats emergents de ràpid creixement. L'estabilitat macroeconòmica s'ha consolidat en la regió i s'ha progressat en les reformes estructurals, però són necessàries reformes fiscals i institucionals. El creixement de la població en edat de treballar disminuirà, així com la qualitat del treball en termes de preparació es queda enrera respecte als mercats emergents asiàtics i els de l'Est d'Europa.

Continuarà el món unipolar?

Per alguns el 2020 els EUA seguirà essent el país més important segons la magnitud del PIB, la potència militar, la cohesió interna i el lideratge tecnològic. El dòlar americà continuarà essent la divisa clau, internacionalment. Europa no tindrà la cohesió necessària per arribar a l'estatus de superpotència. Les relacions econòmiques transatlàntiques continuaran essent molt importants globalment, encara que disminuirà en termes de comerç, inversió i participació en el PIB mundial, mentre que a l'Àsia augmentarà. No obstant això, Àsia tindrà un desenvolupament espectacular, però segons algunes anàlisis no haurà desplaçat a Occident del seu predomini cap al 2020. Àsia té davant seu riscos importants, des del fet que la globalització s'alenteixi, fins a les malalties infeccioses, les tensions geopolítiques i els conflictes socials interns. Àsia escurçarà distàncies en termes de riquesa, poder i influència, però requerirà temps. (EUI) ¹⁷

Taula 1.1 Les economies més grans (PIB en milers de milions US\$ a PPA i a tipus de canvi corrents)

	PIB (mil milions de dòlars americans, a PPA)				PIB (mil milions de dòlars americans, a tipus de canvi corrents)			
	rànquing	2020	rànquing	2005	rànquing	2020	rànquing	2005
<i>Xina</i>	1	29.590	2	8.200	2	10.130	4	2.225
<i>Estats Units</i>	2	28.830	1	12.457	1	28.830	1	12.457
<i>Índia</i>	3	13.363	4	3.718	7	3.228	12	759
<i>Japó</i>	4	6.795	3	4.008	3	6.862	2	4.617
<i>Alemanya</i>	5	4.857	5	2.426	4	4.980	3	2.829
<i>Regne Unit</i>	6	4.189	6	1.962	5	4.203	5	2.213
<i>França</i>	7	3.831	7	1.905	6	3.536	6	2.132
<i>Brasil</i>	8	3.823	8	1.636	13	1.600	11	787
<i>Rússia</i>	9	3.793	10	1.542	8	2.692	14	749
<i>Itàlia</i>	10	2.884	9	1.630	10	2.543	7	1.720
<i>Corea del Sud</i>	11	2.837	13	1.067	9	2.607	10	804
<i>Mèxic</i>	12	2.459	14	1.059	14	1.450	13	752
<i>Espanya</i>	13	2.427	11	1.511	12	2.146	9	1.119
<i>Canadà</i>	14	2.423	12	1.071	11	2.206	8	1.122

Font: EIU